

Käsityön jaksosuunnitelma

Kohderyhmä: 5.-luokkalaiset

Teema ja aihe

Jaksosuunnitelmamme liittyy koulussa käsiteltävään laajempaan teemaan globaalikasvatus ja lapsen oikeudet, jota käsitellään eri työtapojen kautta kaikissa oppiaineissa laajana aihekokonaisuutena. Käsityön jakson puitteissa aiheeseen pureudutaan käytännön näkökulmasta hyväntekeväisyysprojektin muodossa. Teema on ajankohtainen, sillä uutisointi kriiseistä, eriarvoisuudesta sekä lasten huonoista oloista eri puolilla maailmaa tavoittavat myös oppilaat ja voivat tuntua vaikeilta asioilta. Tästä syystä aihetta on tärkeää käsitellä oppilaiden kanssa koulussa ja tarjota keinoja käsitellä sen herättämiä kysymyksiä ja tunteita.

Oppilaiden kanssa pohditaan, miten jokainen voi itse omalla toiminnallaan ja asenteillaan vaikuttaa paremman tulevaisuuden rakentumiseen. Teema liittyy kiinteästi opetussuunnitelman laaja-alaiseen tavoitteeseen L7, joka kannustaa erityisesti lasten oikeuksiin perehtymiseen. Opetussuunnitelman (2014, 158) mukaan oppilaiden kanssa tulee harjoitella käytännön tekoja, joilla voi itse vaikuttaa myönteisten muutosten puolesta. Käsityö tarjoaa oppilaille mahdollisuuden tehdä itse jotakin konkreettista toisten ihmisten hyväksi. Samalla oppilaita voidaan herättää pohtimaan omia asenteitaan erilaisuutta ja erilaisia ihmisiä kohtaan sekä kasvattaa kaikkien ihmisten arvostamiseen.

Käsityön aihepiirinä on suunnitella ja toteuttaa jokin tuote tai tavara, jonka voisi lahjoittaa kriisitilanteen keskellä elävälle lapselle tai esimerkiksi vastaanottokeskukseen käyttötavaraksi. Tällainen käyttötavara voi olla esimerkiksi

jokin peli tai lelu, tai lähes mitä tahansa tarpeellista. Tarkoituksena on, että jokainen oppilas saa ideoida, suunnitella ja toteuttaa omannäköisen tuotteen, joka toimitetaan jakson lopussa vastaanottajalle esimerkiksi SPR:n, Pelastakaa Lapset ry:n tai muun järjestön kautta.

Tavoitteet ja työn kulku

Opintojakson tavoitteet liittyvät kiinteästi uuteen opetussuunnitelmaan, jonka tavoitteista ainakin T1, T2, T3, T5, T6 ja T7 sisältyvät jaksosuunnitelmaamme (POPS 2014, 270). Alla oleva kuvaus jakson tavoitteista ja työn kulusta pohjautuu uuteen opetussuunnitelmaan. Suunnitelmassa on käytetty apuna myös Yliannalan (2013) pro gradu -tutkielmaa.

Jakson alussa ensimmäisillä oppitunneilla oppilaita motivoidaan aiheeseen tutustumalla lasten oikeuksiin ja niiden toteutumiseen eri maissa esimerkiksi Unicefin materiaalien tai koululle saapuvan asiantuntijavierailijan avulla. Lisäksi oppilaiden kanssa voidaan katsoa uutisia ja videoita ajankohtaisista aiheista esimerkiksi Unicefin ja Pelastakaa Lapset ry:n sivuilta. Luokassa keskustellaan siitä, millaista on elää köyhyydessä tai kriisin keskellä, ja verrataan tilannetta Suomen olosuhteisiin. Oppilaiden kanssa mietitään sitä, millä tavoin oppilaat itse voisivat ilahduttaa tai auttaa vaikeissa oloissa eläviä lapsia. On tärkeää pohtia myös sitä, mille tuotteelle tai tavaralle lahjan vastaanottajilla voisi olla tarvetta.

Tavoitteena on, että motivoinnissa tutuksi tullut aihe ja herätetty kiinnostus ohjaa oppilaita itsenäisesti ideoimaan ja suunnittelemaan omaa työtään. On tärkeää, että ensin lähdetään liikkeelle useammasta ideasta, jottei ajattelu kavennu heti aluksi liian suppeaksi. Oppilaat laativat valitsemastaan yhdestä ideasta nelikenttäkaavion, johon muut oppilaat saavat esittää kysymyksiä ja tarkennuksia, ja jonka pohjalta oppilaat kehittävät omia suunnitelmiaan. Näin oppilaat perehtyvät myös toistensa ideoihin ja harjoittelevat työn kulun ennakkointia. Tässä vaiheessa projektia oppilaat asettavat itselleen selkeät oppimistavoitteet, jotka koskevat käsityön tekniikoita ja työskentelyn kulkua. Tavoitteiden asettaminen

pohjautuu oppilaiden ennakkotietoihin ja -taitoihin. Oppilaat harjoittelevat toteuttamiskelpoisen suunnitelman laatimista, josta tulee esille tuotteen mitat, käytettävät materiaalit ja tekniikat. Opettaja antaa palautetta oppilaiden suunnitelmista ja ohjaa heitä yksilöllisesti oman taitotasonsa mukaisiin ratkaisuihin. Työskentelyä ennen laaditaan työstä prototyyppi, jonka avulla oppilaalle selkeytyy työn eri vaiheet ja tekniikat, joita työssä tarvitaan. Prototyypin avulla voidaan ennakoida myös mahdollisia ongelmakohtia tulevassa työssä ja miettiä niihin ratkaisuja.

Tietojen ja taitojen oppimisen tavoitteena on, että oppilas soveltaa aiemmin harjoiteltuja teknisen ja tekstiilityön perustekniikoita ja keksii yhdistää niitä omalle työlleen tarpeellisella tavalla. Tavoitteena on myös, että oppilas kokeilee ennakkoluulottomasti ainakin yhtä uutta tekniikkaa sekä kovien että pehmeiden materiaalien työstämisessä. Uusi tekniikka voi liittyä esimerkiksi työssä käytettäviin tekniikoihin, liitoksiin, materiaalin työstämiseen tai käytettäviin välineisiin ja koneisiin. Oppilasta kannustetaan haastamaan itseään ja keskittymään sellaisten uusien tekniikoiden harjoitteluun, jotka saattavat tuntuvat heille sillä hetkellä hieman haastavilta tai vierailta.

Jakson aikana tapahtuvan työskentelyn tavoitteena on kokonaisen käsityöprosessin suunnittelu ja toteuttaminen, joka on uuden opetussuunnitelman perusteiden (2014, 270) mukaan keskeinen asia käsityökasvatuksessa. Työssä harjoitellaan kovien ja pehmeiden materiaalien yhdistämistä sovelletaan käytäntöön Opetussuunnitelman perusteiden (2014) ajatusta kokonaisesta käsityöstä, eli tekstiilityöstä ja teknisestä työstä yhdessä. Oppilasta kannustetaan luovuuteen, omien visioiden toteuttamiseen ja omaperäisiin ratkaisuihin. Ongelmanratkaisutaidot korostuvat yksilöllisten projektien toteutuksessa ja oppilasta ohjataan itse etsimään ratkaisukeinoja työnsä eri vaiheissa esiintyviin pulmiin. On tärkeää, että oppilas pyrkii tekemään omia valintoja muun muassa työskentelytapojen ja materiaalien suhteen soveltamalla aiempia tietojaan ja osaamistaan sekä jakson aikana oppimiaan taitoja.

Myös yhteistyötaitoja pyritään harjoittelemaan kurssin aikana oppilaiden työskennellessä ryhmissä uusia työtapoja ja tekniikoita harjoitellen. Tavoitteena on jaetun asiantuntijuuden ilmapiiri, jossa oppilaat auttavat toinen toistaan. Työskentelyssä keskeistä on vastuun ottaminen omasta projektista sekä pitkäjänteinen ja itseohjautuva toiminta. Jakson yhtenä tavoitteena on myös oman toiminnan kriittinen arviointi sekä rakentavan palautteen antamisen ja vastaanottamisen taitojen kehittyminen.

Projektin dokumentointi

Oppilaat dokumentoivat projektinsa etenemistä ja erilaisia vaiheita ryhmänsä peda.net-työtilaan, jossa jokaisella oppilaalla on oma tila. Ideana on, että omaan tilaan saa tallentaa esimerkiksi kuvia, videomateriaalia, kirjoitettua tekstiä, piirroksia tai mitä tahansa projektiin liittyvää ja sen vaiheita kuvaavaa aineistoa. Dokumentointitapaa ei rajata pelkästään kirjalliseen tuotokseen, sillä kirjallinen ilmaisu ei ole kaikille sopivin vaihtoehto. Siksi mahdollisuus oman osaamisen esittämiseen eri tavoin voi palvella erilaisia oppijoita. Tarkoituksena on, että oppilaat sisällyttävät omaan tilaan myös työskentelyn aikana heränneitä ajatuksia, opittuja asioita, ongelmia ja muita pohdintoja, joiden tarkoituksena on syventää oppimista reflektion kautta. Omaan tilaan tuotettu materiaali säilyy oppilaiden käytössä koko koulu-uran ajan, joten siihen on mahdollista palata ja sitä on mahdollista hyödyntää myös tulevaisuudessa. Myös opettajan on mahdollista arvioida oppilaiden työskentelyä kokonaisuutena dokumentoinnin ansiosta. Näin ollen projektin dokumentointiin on olemassa selkeä syy. Dokumentoinnin avulla oppilaat saavat mahdollisuuden tehdä omaa työskentelyään ja projektin etenemistä näkyväksi, jonka kautta myös oma oppiminen konkretisoituu. Oman tilan päivittäminen toimii jakson aikana kotitehtävänä, eli jokaisen oppitunnin jälkeen oppilaiden tehtävänä on päivittää omaan tilaan, esimerkiksi missä vaiheessa projekti on ja mitä oppilas on oppitunnilla oppinut.

Arviointi

Jakson lopussa oppilaat esittelevät omat valmiit työnsä koko ryhmälle ja kertovat oman projektinsa kulusta. Tarkoituksena on, että oppilaat saavat tilaisuuden kertoa muille, millaisia ratkaisuja he ovat työssään tehneet, millaisia ongelmia siihen mahdollisesti liittyy ja mitä mieltä he itse ovat projektin lopputuloksesta. Tätä kautta oppilaat pääsevät arvioimaan omaa työskentelyään ja saavat palautetta myös koko ryhmältä vertaispalautteen muodossa. Jakson aikana oppilaan työskentelyä arvioidaan jatkuvasti koko käsityöprosessin ajan. Arviointia tehdään myös peda.netin omaan tilaan toteutettavien reflektointitehtävien muodossa projektin edetessä. Arvioinnin keskiössä on siis koko prosessin kulku pelkän lopputuloksen tarkastelun sijaan. Oppilaiden peda.netin omaan tilaan dokumentoitu materiaali toimii opettajan tekemän arvioinnin apuna. Opettaja antaa jokaiselle oppilaalle palautetta heidän työskentelyprosessistaan suullisesti perustellen ja perustaen palautteen koko jakson aikana tapahtuneeseen työskentelyyn ja kehitykseen oppilaiden taidoissa. Jakson lopussa oppilaat myös palaavat alussa itselleen asettamiinsa tavoitteisiin ja arvioivat niiden toteutumista projektin loputtua.

Työskentelyn kulku

1 kerta = 2 oppituntia

	Tunnin aihe	Työtavat
1. kerta	Motivointi ja ideointi	Tutustutaan lasten oikeuksiin ja niiden toteutumiseen eri maissa Unicefin materiaalien avulla. Keskusteluaiheita: Millaista on elää köyhyydessä tai kriisin keskellä? Miten itse voisit auttaa vaikeissa oloissa eläviä? Tiedonhakutehtävä: Tutustutaan ajankohtaiseen kriisiin liittyen lasten hyvinvointiin maailmalla. Keskusteluaiheita:

		<p>Millaiset asiat saavat sinut ilahtumaan? Millaisella lahjalla voisit auttaa tai ilahduttaa vähäosaista? Millaisia asioita lahjan saaja voisi tarvita?</p> <p>Kotitehtävä: Piirrä paperille kolme erilaista ideaa lahjasta, jonka haluaisit antaa vähäosaiselle lapselle.</p>
2.kerta	Ideoiden työstäminen, suunnittelun aloitus	<p>Keskustellaan ideoista pienryhmissä ja valitaan omista ideoista mieluisin.</p> <p>Laaditaan valitusta ideasta nelikenttä, johon muut oppilaat saavat esittää kysymyksiä ja täydennyksiä.</p> <p>Laaditaan suunnitelma, jossa on kuva, mitat, materiaalit ja tekniikat.</p>
3. kerta	Suunnittelun jatkaminen, prototyyppi, tekniikoihin tutustuminen	<p>Laaditaan työstä prototyyppi ja muokataan suunnitelmaa tarpeen mukaan.</p> <p>Jokainen perehtyy niihin uusiin tekniikoihin, joita oman työn toteuttaminen edellyttää.</p>
4. kerta	Tekniikoihin tutustuminen, itse työn aloittaminen	<p>Opettaja on etukäteen kartoittanut, mitä tekniikoita oppilaiden tarvitsee harjoitella, ja näitä harjoitellaan pistetyöskentelynä ryhmissä yhteistoiminnallisesti oppien. Tukena käytetään myös sähköisiä oppimateriaaleja, mm. iPadilta voidaan katsoa videoita opetustekniikoista.</p>
5. kerta	Työskentelyä	
6. kerta	Työskentelyä	
7. kerta	Työskentelyä	
8. kerta	Valmiiden töiden esittely	<p>Esitellään työskentelyprosessi ja valmis työ muille.</p> <p>Vertaispalaute ja opettajan palaute suullisesti.</p>

Lähteet

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014

http://www.oph.fi/download/163777_perusopetuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2014.pdf.

Yliannala, H. **2013**. Kohti yhtenäistä käsityötä : luokanopettajaopiskelijoiden näkemyksiä ja kokemuksia käsityön opetuksesta. Jyväskylän yliopisto.

Opettajankoulutuslaitos. Kasvatustieteiden pro gradu -tutkielma.

<http://urn.fi/URN:NBN:fi:ju-201305221752>.